

Azərbaycan Respublikası adından
Q Ə T N A M Ə

İş № 2(103)-7773/2018
10 sentyabr 2018-ci il

Bakı şəhəri

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki kollegiyası

Hakimlər Hüseynov Abiddin Qabil oğlunun sədrliyi və məruzəsi ilə,
Cəmilova Xəyalə Adil qızından və Xəlilov İsmayıl Kamil oğlundan ibarət tərkibdə,
Səfərli Xədicə Əlicabbar qızının katibliyi,
cavabdehin vəkili Nəvazi Əzizlinin iştirakı ilə,

iddiaçı X.a P. nın cavabdeh Əmanətlərin Sığortalıması Fonduna qarşı pul tələbinə dair 2(006)-2815/2018 sayılı iş üzrə Bakı Şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 02 may 2018-ci il tarixli qətnaməsindən iddiaçı tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinə əsasən mülki işə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin binasında açıq məhkəmə iclasında baxaraq

MÜƏYYƏN ETDİ:

Hazırkı işin mübahisəsiz halları ondan ibarətdir ki, "Dəmir Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (bundan sonra – Bank) ilə X.a P. (bundan sonra – iddiaçı) arasında bağlanan 70259876-11 sayılı, 27.01.2017-ci il tarixli bank əmanət müqaviləsinə əsasən, Bank əmanətçidən 8000 manat əmanəti 27.01.2017-ci il tarixindən 27.07.2017-ci il tarixinədək 6 ay müddətinə illik 14,2 faiz dərəcəsi ilə qəbul etmişdir.

Müqavilənin 5.2-ci bəndinə əsasən, müəyyən olunan müddətin bitdiyi sonuncu gün əmanət əmanətçi tərəfindən geri götürülmədikdə, bu müqavilə eyni şərtlərlə həmin tarixdən və həmin günə Bankda qüvvədə olan faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla uzadılmış hesab edilir.

27 iyul 2017-ci il tarixdə Bank tərəfindən əmanət müqaviləsinin müddəti 6 ay - 27.01.2018-ci il tarixinədək uzadılmış, əmanətin məbləği 8000 manat təşkil etmiş, əmanətin saxlanma müddətindən asılı olaraq hər ay üçün illik 15,2 faiz müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının Direktorlar Şurasının 22 dekabr 2017-ci il tarixli qərarına əsasən Bankın lisenziyası dekabrın 23-dən etibarən ləğv edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 27 dekabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə Bank müflis elan edilmiş və barəsində iflas proseduruna başlanılmış, Əmanətlərin Sığortalıması Fondu (bundan sonra – Fond) Bankın ləğvedicisi təyin edilmişdir.

Baxılan iş üzrə iddiaçı Fonda qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, onunla Bank arasında bağlanmış 70259876-11 sayılı, 27 yanvar 2017-ci il tarixli bank əmanət müqaviləsinin 1.5-ci bəndinə əsasən bu müqavilə üzrə Bank tərəfindən qəbul edilmiş 8000 manat pulun ona ödənilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddia onunla əsaslandırılmışdır ki, 70259876-11 sayılı, 27 yanvar 2017-ci il tarixli bank əmanət müqaviləsi müddətinin 6 ay uzadılması və əmanətin 15.2 faizlə ödənilməsi barədə Bank onu məlumatlandırmayıb və razılığını almayıb, həmin müqavilədə imzası yoxdur.

Bakı Şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 02 may 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddia təmin edilməmişdir.

İddiaçı apellyasiya şikayəti verərək qətnamənin ləğv edilməsini və yeni qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Apellyasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, Bankın faiz dərəcəsini birtərəfli qaydada artırmağa səlahiyyəti olmayıb. Belə bir səlahiyyətin Banka verilməsinə dair məhkəməyə hər hansı sübut təqdim edilməyib. Bundan başqa, məhkəmə iddiaçının təqdim etdiyi rəsmi sənədlərə deyil, cavabdehin izahatına əsaslanıb. Bank əmanət müqaviləsinin uzadılması və 15.2 faizlə əmanətin ödənilməsi barədə iddiaçını məlumatlandırmayıb. Bank Fondun üzvüdür və əhalinin qorunan əmanətləri Fond tərəfindən ödənilməlidir.

Apellyasiya baxışı zamanı Bank iş üzrə üçüncü şəxs qismində cəlb edilmişdir.

Əvvəlki məhkəmə iclasında iddiaçı apellyasiya şikayətinin məzmununa uyğun izahat verərək, təmin olunmasını xahiş etmişdir.

Cavabdehin nümayəndəsi apellyasiya şikayətinə etiraz edərək bildirdi ki, illik 15,2 faiz hesablanan əmanət qorunmayan əmanət kateqoriyasına aid olduğundan iddia əsassızdır. Bundan başqa, Bankın iflas proseduru çərçivəsində iddiaçının tələbi qeydə alınıb və həmin məsələ üzrə məhkəmə araşdırması davam edir. Bu baxımdan hazırkı işə ümumiyyətlə baxıla bilməz. Nümayəndə apellyasiya şikayətinin təmin olunmamasını xahiş etdi.

Məhkəmə iclasının vaxtı və yeri barədə lazımı qaydada məlumatlandırılmasına baxmayaraq, üçüncü şəxs iclasda təmsil olunmamış və bunun səbəblərini bildirməmişdir. Kollegiya işə üçüncü şəxsin nümayəndəsinin iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab etmişdir.

Məhkəmə kollegiyası tərəfləri dinləyib, apellyasiya şikayətinin dəlillərini və iş materiallarını araşdıraraq hesab edir ki, birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə qəbul edildiyindən, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün mühüm əhəmiyyəti olan bütün faktiki hallar aydınlaşdırılmadığından və məhkəmənin qətnamədə göstərdiyi nəticələr işin hallarına uyğun gəlmədiyindən apellyasiya şikayəti təmin edilməli, qətnamə ləğv olunmalıdır.

Belə ki, "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən, sığorta hadisəsi – iştirakçı bankın məcburi ləğv edilməsi və ya müflis elan olunması, yaxud qanunvericiliyə müvafiq olaraq əmanətlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə moratorium tətbiq edilməsi barədə məhkəmə qərarının qüvvəyə minməsi və bankın əmanətçilər qarşısında öz öhdəliklərini qanun və ya müqavilə şərtlərinə uyğun yerinə yetirə bilməməsi faktının maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı tərəfindən təsdiq edilməsidir (2.1.9). Qorunan əmanət – sığorta hadisəsi baş verdikdə Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən qorunan əmanətçiyə kompensasiya olunan əmanətidir (2.1.2). Cəlb edildiyi günə bu Qanunun 8.1.20-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş həddən yuxarı illik faiz dərəcəsi ilə qəbul edilmiş əmanətlər qorunmayan əmanətlərə aid edilir (2.1.2.6). Fondun Himayəçilik Şurası qorunan əmanətlər üzrə illik faiz dərəcəsinin yuxarı həddini maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə razılaşıdırmaqla müəyyən edir (8.1.20).

Fondun Himayəçilik Şurasının 16 sentyabr 2016-cı il tarixli qərarı ilə banklarda qəbul edilən əmanətlərin illik faiz dərəcəsi xarici valyuta üzrə 3 faiz, milli valyuta üzrə 15 faiz olmaqla 3 il müddətində tam sığortalanması müəyyən edilmişdir.

Baxılan iş üzrə iddiaçı tələbinin əsası kimi ona istinad edir ki, əmanət müqaviləsi bağlayarkən faiz dərəcəsi 14,2 olmuş, bu baxımdan Banka qoyduğu vəsait qorunan əmanət olmuşdur. Lakin sonradan Bank onun məlumatı və razılı olmadan müqavilə müddətini və faiz məbləğini artırmışdır. İddiaçı Bankın həmin hərəkətini qanunsuz hesab edir.

Nəzərə alınmalıdır ki, tərəflər arasında bağlanmış və surəti iddiaçı tərəfindən məhkəməyə təqdim edilmiş müqavilənin 5.2-ci bəndinə əsasən, müəyyən olunan müddətin bitdiyi sonuncu gün əmanət əmanətçi tərəfindən geri götürülmədikdə, bu müqavilə eyni şərtlərlə həmin tarixdən və həmin günə Bankda qüvvədə olan faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla uzadılmış hesab edilir.

Beləliklə, əmanət müqaviləsinin avtomatik olaraq eyni müddətə eyni şərtlərlə uzadılması tərəflər arasında bağlanmış müqavilədə nəzərdə tutulduğundan Bank tərəfindən müqavilənin birtərəfli qaydada uzadılması qanuni olmuşdur.

Bununla yanaşı, Bank müqavilə müddətini uzatmaqla yanaşı, əmanətin illik faiz dərəcəsinə 14,6 faizdən 15,2 faizə qaldıraraq, bununla da, əmanət sığortalanan əmanət statusundan sığortalanan əmanət statusuna keçmişdir.

Cavabdeh əmanətin illik faiz dərəcəsinin məhz 15,2 faiz müəyyən edilməsini həmin günə Bankda qüvvədə olan faiz dərəcəsinin qeyd olunan həcmdə olması ilə əsaslandırılmışdır.

Kollegiya hesab edir ki, əmanətin illik faiz dərəcəsinin artırılması iddiaçı üçün əlverişsiz nəticəyə səbəb olduğundan və cavabdehin həmin dərəcənin əsaslandırılması üçün Bankın daxili aktlarına istinad etdiyindən müqavilə müddətinin uzadılması barədə qərarın qəbul edildiyi tarixdə Bankda qüvvədə olan faizin məhz 15,2 olduğunu sübut etmək yükü cavabdeh tərəfin üzərindədir.

Lakin cavabdeh 27.07.2017-ci il tarixdə Bankda illik faiz dərəcəsinin 15,2 olmasına dair, habelə, faiz dərəcəsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı iddiaçının razılığının alınmasına və (ya) məlumatlandırılmasına dair hər hansı sübut təqdim etməmişdir.

Apellyasiya baxışı zamanı belə bir sübutun təqdim edilməsi cavabdehin nümayəndəsinə təklif edilmiş və bununla bağlı məhkəmə iclası təxirə salınmış, lakin cavabdeh həmin sübutu təqdim edə bilməmişdir. Nəzərə alınmalıdır ki, baxılan iş üzrə cavabdeh olan Fond, həmçinin iş üzrə üçüncü şəxs qismində cəlb edilmiş "DəmirBank" ASC-nin ləğvedicisidir. Eyni zamanda iş üzrə cəlb edilmiş üçüncü şəxs səbəbləri barədə məlumat vermədən məhkəmə iclasında təmsil olunmamışdır.

Halbuki Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsinə (bundan sonra – MPM) müvafiq olaraq hər bir tərəf öz tələblərinin və etirazlarının əsası kimi istinad etdiyi halları sübut etməlidir (maddə 77.1). Digər tərəf sübutları özündə saxlayıb məhkəmənin tələbi ilə təqdim etmədikdə, məhkəmə tərəflərin bildirdiyi məlumatlar əsasında iş üçün əhəmiyyətli olan halları müəyyən olunmuş hesab edə bilər (maddə 106.2). Hakimin işdə iştirak edən şəxslərə təklif etməsinə baxmayaraq, onların iddia ərizəsinə dair rəyi (etirazı) və ya əlavə sübutları təqdim etməməsi işdə olan mövcud materiallar əsasında işə baxılmasına mane olmur (maddə 184.2).

Beləliklə, cavabdeh tərəfindən 27 iyul 2017-ci il tarixdə Bankda qüvvədə olan faiz dərəcəsinin məhz 15,2 faiz olması barədə hər hansı sübut təqdim edilmədiyindən tərəflərin bildirdiyi məlumatlar və işdə olan mövcud materiallar əsasında iddiaçının tələbinin əsasını təşkil edən əmanət müqaviləsi üzrə əmanətin illik 14,2 faiz dərəcəsi ilə qəbul edildiyi və uzadıldığı müəyyən edilir. Bu baxımdan iddiaçının Banka 27.01.2017-ci il tarixdə qoyduğu əmanət qorunan əmanət olduğu üçün və Bankın iflas prosesinin başlaması ilə sığorta hadisəsi baş verdiyindən iddiaçının Bankda olan əmanəti həcmində ona kompensasiya ödənilməsi vəzifəsinin Fondun üzərində qoyulması tələbi əsaslıdır. Ona görə də iddia təmin olunmalıdır.

Kollegiya, həmçinin nəzərə alır ki, iddiaçının mübahisəli əmanət üzrə tələbinin ləğv prosesində qeydə alınması onun hazırkı iddianı qaldırmasını və həmin tələbə baxılmasını istisna edən hal kimi qəbul edilə bilməz. Belə ki, baxılan iş üzrə iddiaçı Fondu Bankın ləğvedicisi qismində deyil, müstəqil cavabdeh kimi işə cəlb etmiş və hesab etmişdir ki, Fond kompensasiya ödəməkdən imtina etməklə onun hüquqlarını pozur. Həmçinin gələcəkdə hazırkı qətnamə qanuni qüvvəyə minərsə, bu məhkəmə aktı iddiaçının ləğv prosesində qeydə alınmış kreditor tələbinin silinməsi üçün əsas olacaqdır.

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və MPM-in 382, 384, 392, 393 və 405-ci maddələrini rəhbər tutaraq, Məhkəmə kollegiyası

QƏT ETDİ:

Cavabdeh X.a P. nın apellyasiya şikayeti təmin edilsin.

Bakı Şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 2(006)-2815/2018 saylı iř üzrə 02 may 2018-ci il tarixli qətnaməsi l gv olunsun. İř üzrə yeni qətnamə qəbul edilsin.

İddia təmin edilsin.

X.a P. ilə “D mirBank” A ıq Səhmdar Cəmiyyəti arasında baėlanmıř 70259876-11 saylı, 27 yanvar 2017-ci il tarixli bank əmanət müqaviləsinə əsasən qəbul edilmiř əmanətə görə 8000 (səkkiz min) manat kompensasiya m bl ėi  man tl rin Sıėortalanması Fondundan tutularaq X.a P. na ödənilsin.

Q tnam d n rəsmi qaydada verildiyi gündən 2 (iki) ay müddətində Bakı Apellyasiya Məhkəməsi vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinə kassasiya şikayeti verilə bilər.

**S drlik edən hakim
Hakimlər**

**imza:
imzalar:**

**Abiddin Hüseynov
X yal  C milova
İsmayıl Xəlilov**

**Əsli ilə d zld r:
Hakim**

Abiddin Hüseynov